

Abbey Grangeko abentura

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Euskal literatura denon eskura

ARTHUR CONAN DOYLE

Abbey Grangeko abentura

Itzulpena:
Beñat Olazabal
zuzenketa:
Amets Ilarduya
Maketatzailea:
Uxue Goirigolzarri

97ko neguko goiz hotz eta izoztu batean esnatu ninduen sorbaldan tiraka ari zitzaidan batek. Holmes zen. Eskuan zuen kandelak aurpegi irrikaz eta makurtuan distiratzen zuen, eta begirada batean zerbait gaizki zegoela esan zidan.

"Zatoz, Watson, zatoz!" oihu egin zuen. "Jokoa martxan da. Ez hitzik egin! Jantzi arropak eta zatoz!"

Hamar minutu beranguago, biak taxi batean gindoazen, kale isiletan zehar Charing Cross geltokira bidean. Neguko lehen egunsenti ahula agertzen hasi zen, eta noizean behin langile goiztiar baten irudia ikusten genuen gure ondotik pasatzean, lainotsu eta nahasi Londreseko kirats opaleszentean. Holmes isiltasunean babestu zen bere beroki astunean, eta nik berdina egin nuen pozik, airea oso mingotsa baitzen, eta biok ez genuenbaraua hautsi. Geltokian te beroa hartu eta Kentish trenean gure lekuak hartu arte ez ginen nahikoa berotu, berak hitz egin eta nik entzun nezan. Holmesek ohar bat atera zuen poltsikotik eta ozen irakurri zuen:

"Abbey Grange, Marsham, Kent,
"3:30etan

"HOLMES JAUN ESTIMATUA —

Oso pozik egongo nintzateke zure laguntza berehalakoa jasoko banu, kasu berezi honetan. Zure martxakoa da. Emakumea askatzeaz gain, dena aurkitu dudan bezala mantentzen dela ziurtatuko dut, baina denborarik ez galdeko erregutzen dizut, zaila baita Sir Eustace han uztea.

"Zure adeitasunez, Stanley Hopkins."

"Hopkinsek zazpi aldiz deitu nau, justifikatuak denak ere", esan zuen Holmesek. "Uste dut bere kasu guztiak zure bilduman sartu direla, eta aitortu behar dut, Watson, hautatzeko ahalmen bat baduzula, zure narrazioetan gaitzesten ditudan gauza asko konpontzen dituen. Dena ariketa zientifiko gisa baino istorio baten ikuspuntutik begiratzeko ohitura hilgarriak hondatu egin du erakustaldi-sorta irakasgarri eta are klasiko bat izan zitekeena." "Lan fin eta delikatuena egiten duzu, irakurlea zirrara dezaketen baina irakatsi ezin dioten xehetasun sentazioaletan arreta jartzeko".

"Zergatik ez dituzu zuk zeuk idazten?", esan nion, haserretzen ari nintzela.

"Bai, Watson maitea, bai. Oraintxe bertan, dakizun bezala, nahiko lanpetuta nago, baina nire azken urteak liburuki bat idazteari eskaintzea proposatu diot nire buruari, detekzio-arte osoa bilduko duena. Gure egungo ikerketa hilketa kasu bat dela dirudi".

"Sir Eustace hilda dagoela uste duzu, beraz?"

"Nik baietz esango nuke. Hopkinsen idazkerak emozio handia erakusten du, eta ez da gizon emozionala. Bai, ulertzen dut indarkeria egon dela, eta gorpua gure ikuskapenerako utzi dutela. Suizidio soil batek ez luke nire presentzia beharko. Emakumearen askapenari dagokionez, badirudi bere gelan giltzapetuta

egon dela tragedia garaian. Bizitza dotorerantz goaz, Watson: paper kirrinkaria, "EB" monograma, armarria, helbide pintoreskoa. Uste dut Hopkins lagunak bere ospearen mailan egongo dela, eta goiz interesgarria izango dugula. Krimena bert gaueko hamabiak baino lehen egin zen."

"Nola jakin dezakezu hori?"

"Trenak aztertuz eta ordua kalkulatu. Tokiko polizia deitu behar izan zioten, Scotland Yardekin komunikatu behar izan zuten, Hopkinsek irten behar izan zen, eta berak, aldi berean, ni deitu behar izan ninduen. Horrek guztiak gau oso bateko lana osatzen du. Tira, hemen gaude Chislehurst geltokian, eta laster gure zalantzak uxatuko ditugu".

Landa-bide estuetatik kilometro pare bat egin ondoren, parke bateko ate batera iritsi ginen, atezain zahar batek ireki zigun, bere aurpegi iluna hondamendi handi baten ispilu zen. Etorbidea parke batetik zihoan, zumar zaharren lerroen artean, eta etxe baxu eta zabal batean amaitzen zen, Palladioren estiloko zutabeekin. Erdiko aldea, antza denez, zaharra zen eta huntzaz estalita zegoen, baina leiho handiek aldaketa modernoak egin zirela erakusten zuten, etxearen hegala batek guztiz berria zirudien heinean. Stanley Hopkins inspektorearen irudi gaztea eta aurpegi erne eta irrikan zegoen ate irekian gure aurrean.

"Asko pozten naiz zu etorri izanaz, Holmes jauna. Baita zu ere, Watson doktorea! Baina, egia esan, berriz aukera izan banu, ez zintuzket molestaturik, andrea bere onera etorri denez, argi azaldu baitu gertakaria, ezer gutxi geratzen zaigu egiteko. Gogoratzen al duzu Lewishameko lapur talde hura?"

"Zeintzuk, hiru Randall-ak?"

"Aita eta bi semeak, zehatz mehatz. Haien dira errudunak. Ez dut zalantzarik. Duela bi aste lan bat osatu zuten Sydenhamen. Han, ikusi eta deskribatu egin zituzten. Haien dira, zalantzarik gabe. Oraingoan itxi beharreko kontua da".

"Sir Eustace hilda dago, orduan?"

"Bai; berunezko pieza batekin jo zioten buruan".

"Sir Eustace Brackenstall, gidariak esan dit".

"Zehazki, Kenteko gizon aberatsenetako bat. Lady Brackenstall goizeko egongelan dago. Emakume gaixoa, esperientzia izugarria bizi izan du. Erdi hilda zirudien lehen aldiz ikusi dudanean. Uste dut hobe dela beregana jotzea gertaeraren berri izateko. Ondoren, jangela elkarrekin aztertuko dugu".

Brackenstall andrea ez zen pertsona arrunta. Gutxitan ikusi dut hain irudi dotorea, hain presentzia femeninoa eta hain aurpegi ederra. Ilhoria zen, urre-kolorekoa, begi urdinekoa, eta, zalantzarik gabe, kolore horrekin batera datorren azal perfektua izango luke, bizitako esperientziak ahul utzi izan ez balu. Bere sufrimendu fisikoa zein mentala zen, begi baten gainean kolpe itsusi eta more bat altxatzen baitzen, eta bere neskamea, emakume altu eta zorrotza, ozpin eta urarekin arretaz bainatzen ari zen. Andrea porru eginda zegoen sofa batean etzanda, baina gelara sartu ginenean bere begirada azkar eta behatzaileak eta bere ezaugarri ederren adierazpen erneak erakusten zuten ez bere adimena ez bere ausardia ez zirela bere esperientzia izugarriak astindu. Urdin eta zilarrezko bata zabal batez

inguratuta zegoen, baina sequinez estalitako afari-jantzi beltz bat zegoen ondoko sofan zintzilik. "Gertatutako guztia kontatu dizut, Hopkins jauna", esan zuen nekatuta; "ez al zenidake errepikatu?" Tira, beharrezkoa iruditzen bazaizu, jaun hauei gertatutakoa kontatuko diet. Jangelan egon al dira jada?

"Uste dut hobe zutela lehenik zure istorioa entzutea."

"Pozik egongo naiz gauzak antolatzen dituzunean. Izugarria da niretzat oraindik hor etzanda dagoela pentsatzea." Dar-dar egin eta aurpegia eskuetan ezkutatu zuen une batez. Horrela eginez, soineko zabala besaurretik erori zitzaion. Holmesek oigukatu zuen:

"Beste lesiorik al duzu, andrea! Zer da hau?" Bi orban gorri bizi nabarmendu ziren gorputz-adar zuri eta biribil horietako batean. Bizkor estali zuen.

"Ez da ezer. Ez du zerikusirik atzo gaueko negozio ikaragarriarekin. Zuk eta zure lagunak esertzen bazarete, ahal dudan guztia kontatuko dizuet." "Sir Eustace Brackenstallen emaztea naiz. Urtebete inguru daramat ezkontuta. Uste dut alferrik dela gure ezkontza ez dela zoriontsua izan ezkutatzea. Gure auzokide guztiek esango lizukete hori, ukatzen saiatuko banintz ere. Agian errua neurri batean nirea da. Hego Australiako giro libreago eta ez hain konbentzionalean hazi nintzen, eta Ingalaterrako bizitza hau, bere egokitasun eta dotoreziarekin, ez zait gustatzen. Baina arrazoi nagusia denek ezagutzen duten errealitatean datza, eta hau da, Sir Eustace mozkor handia zen. Ordubetez gizon horrekin egotea desatsegina zen. Imajinatu zer den hori emakume sentikor eta bizi batentzat, egunez eta gauez berarekin lotuta egotea? Sakrilegio bat da, krimen bat, gaiztakeria bat ezkontza hori loteslea dela pentsatzea. Zure lege izugarri hauek madarikazio bat ekarriko dutela lurraldera; Zeruak ez du utziko halako gaiztakeria irauten." Une batez eseri zen, masailak gorrituta eta begiak sutan zituela, kopetan zuen marka ikaragarriaren azpian. Orduan, neskamearen esku sendo eta lasaigarriak burua kuxin gainera zuzendu zion, eta haserre basatia negar sutsu bihurtu zen. Azkenean jarraitu zuen:

"Bart gauekoaz hitz egingo dizut. Jakingo duzu, agian, etxe honetako zerbitzari guztiek hegale modernoan egiten dutela lo. Erdiko bloke hau egongelez osatua dago, sukaldea atzean eta gure logela goian dituela. Nire neskame Theresak nire gelaren gainean egiten du lo. Ez dago beste inor, eta ez dago soinuirik hegalean daudenak ohartarazteko. Lapurrek ondo jakin behar zuten hau, bestela ez zuten jokatu jokatu zuten bezala.

"Sir Eustace hamar eta erdiak aldera oheratu zen. Zerbitzariak jada haien geletara joanak ziren. Nire neskamea bakarrik zegoen esna, eta etxearen goiko aldean zuen gelan geratu zen bere laguntza behar izan nuen arte. Hamaikak pasa arte egon nintzen gela honetan eserita, liburu batean murgilduta." Gero, gora igo aurretik, dena ondo zegoela ikusteko ingurura joan nintzen. Ohitura nuen, azaldu dudan bezala, Sir Eustace ez baitzen fidatzekoa. Sukaldera joan nintzen, maiordomoaren despentsara, armagelara, billar-gelara, egongelara eta azkenik jangelara. Gortina lodiz estalita dagoen leihora hurbildu nintzenean, bat-batean haizea aurpegian jotzen sentitu nuen, eta konturatu nintzen irekita zegoela. Gortina alde batera bota nuen, eta aurrez aurre aurkitu nuen gelara sartu berri zen sorbalda zabaleko adineko gizon bat. Leihoa Frantses luze bat da, belardira zuzenean ematen duen ate bat duena. Nire logelako kandela piztuta nuen eskuan, eta, haren argitan, lehenengo gizonaren atzean beste bi ikusi nituen, sartzen ari ziren. Atzera egin nuen, baina gizona berehala nire gainera etorri zen. Lehenik eskumuturretik heldu zidan eta gero eztaurretik.

Ahoa ireki nuen oiher egiteko, baina ukabilkadaz begi gainean eman zidan, eta lurrera bota ninduen.

Minutu batzuetan konorterik gabe egon nintzen, esnarzean konturatu bainintzen kanpai-soka urratu eta jangelako mahaiaren buruan dagoen haritzezko aulkiari lotu nindutela. Ondo lotuta nengoen, ezin nintzen mugitu, ahoan nuen zapiak ez zidan inolako soinurik egiten utzi. Une horretan sartu zen nire senar zorigaiztokoa gelara. Soinu susmagarri batzuk entzun zituen, eta aurkitu zuen eszena horretarako prestatuta zegoen. Alkandora eta galtzak jantzita zituen, eta bere elorri beltz makila gogokoena eskuan zuen. Lapurretako batengana oldartu zen, baina beste batek —adinekoa zen— makurtu, txintxeta hartu eta kolpe ikaragarria eman zion pasatzean. Konorte gabe erori zen, eta ez zen gehiago mugitu. Berrito konortea galdu nuen, baina berriro ere minutu gutxi batzuk besterik ez ziren izan. Begiak ireki nituenean, konturatu nintzen aparadoretik zilarra hartu zutela, eta han zegoen ardo botila bat atera zutela. Bakoitzak edalontzi bat zuen eskuan. Esan dizuet jada, ezta?, bat adinekoa zen, bizarduna, eta besteak gazteak, ilegabeak. Aita eta bi semeak izan zitezkeen. Xuxurlatuz hitz egin zuten haien artean. Gero etorri eta ziurtatu zuten oraindik ondo lotuta nengoela. Azkenean joan egin ziren, leihoa itxiz. Ordu laurden bat igaro zen ahoa askatu nuen arte. Hori egin nuenean, nire oihuek neskamea ohartarazi zuten. Beste zerbitzariak laster ikaratu ziren, eta tokiko polizia deitu genuen, eta berehala jakinarazi zuten Londresen. Hori da esan diezazukedan, guztia, jauna, eta espero dut ez dela beharrezkoa izango hain istorio mingarri hau berriro kontatzea».

«Galderarik, Holmes jauna?», esan zuen Hopkinsek.

«Ez diot zama gehiagorik jarriko Brackenstall andrearen pazientziari eta denborari», esan zuen Holmesek. «Jantokira joan aurretik, pozik entzungo nuke zure esperientzia». Neskameari begiratu zion.

«Gizonak ikusi nituen etxera sartu aurretik», esan zuen. «Nire logelako leihoan eserita nengoela, hiru gizon ikusi nituen ilargipean, etxolako atearen ondoan, baina ez nuen batere pentsatu une hartan. Ordubete baino gehiago igaro zen andrea oihuka entzun nuen arte, korrika joan nintzen hura aurkitzeko, bildots gaixoa, berak dioen bezala, lurrean, bere odola gelan zehar zegoela. Nahikoa zen emakume bat zoratzeko, lotua, eta bere soinekoa bera ere orbanarekin; baina ez zitzaion ausardiarik falta izan, ezta Adelaidako Mary Fraser andereñoari ere ez, ez du Abbey Grangeko Brackenstall andreak bide berririk ikasi. Nahikoa denbora luzez galdekatu diozue, jaunok, eta orain bere gelara dator, bere Theresa zaharrarekin bakarrik, behar duen atsedena hartzera».

Ama-samurtasunez, emakume argalak besoa hartu zuen andrearen inguruan eta gelatik atera zuen.

"Bizitza osoa egon da berarekin", esan zuen Hopkinsek. "Haurra zenean zaindu zuen, eta harekin etorri zen Ingalaterrara Australiatik lehen aldiz irten zenean, duela hemezortzi hilabete. Theresa Wright da bere izena, eta gaur egun hartzen ez duzun neskame motakoa da. "Hortik, Holmes jauna, mesedez!"

Holmesen aurpegi adierazkorretik interes bizia desagertu zen, eta banekien misterioarekin kasuaren xarma guztia desagertu zela. Oraindik atxiloketa bat egin behar zen, baina nortzuk ziren gaizkile arrunt hauek eskuak haiekin zikintzeko? Elgorri kasu batengatik deitu diotela jakiten duen espezialista maltzur eta jakintsu batek nire lagunaren begietan irakurri nuen haserrearen zati bat sentituko luke. Hala ere, Abbey Grangeko jangelako eszena nahiko bitxia zen bere arreta erakartzeko eta bere interes ahuldua esnatzeko.

Gela oso handia eta altua zen, haritzeko sabaia landuarekin, haritzeko panelekin eta orein buru eta arma zaharrez osatutako hormen inguruan. Atearen muturretik urrunago zegoen entzun genuen leiho frantses altua. Eskuineko aldean zeuden hiru leiho txikiagok etxea neguko eguzki hotzez betetzen zuten. Ezkerrean tximinia handi eta sakon bat zegoen, haritzeko tximinia-apal handi batekin. Tximiniaren ondoan haritzeko aulki astun bat zegoen, besoekin eta beheko zeharkako barrak. Zurezko egitura irekiaren barruan eta kanpoan gorri koloreko soka bat ehuntzen zen, beheko zeharkakoari alde bakoitzean lotuta zegoena. Emakumea askatzean, soka kendu zioten, baina lotzeko erabilitako korapiloak oraindik hor zeuden. Xehetasun hauek geroago bakarrik deitu ziguten arreta, gure pentsamenduak erabat bertan zegoen objektu izugarriak xurgatu baitzituen.

Suaren aurrean zegoen tigre-larruzko alfonbra gainean zabalduta.

Berrogei urte inguruko gizon altu eta hezia en. Bizkarrez etzanda zegoen, aurpegia gora begira, hortz zuriak bizar beltz motzaren artetik irribarretsu. Bi esku estutuak buruaren gainetik altxatuta zituen, eta elorri beltzaren makil astun bat gainean zuen. Bere aurpegi ilun, eder eta akilineoak mendekuzko gorroto espasmo batean zeuden, eta horrek bere aurpegi hila izugarriko adierazpen deabruzko batean jarri zuen. Ohean zegoen alarma piztu zenean, antza denez, alkandora bordatu eta dotore bat zeraman, eta oinutsik galtzetatik ateratzen zitzaizkion. Burua izugarri zaurituta zeukan, eta gela osoak lurrera bota zuen kolpearen basakeriaren lekuko izan zen. Bere ondoan, poker astuna zegoen, kolpeak kurbatuta. Holmesek bai hura eta bai eragindako hondamendi deskribaezinak aztertu zituen.

"Gizon boteretsua izan behar du Randall zahar honek", esan zuen.

—Bai —esan zuen Hopkinsek—. Badut tipo horren erregistro bat, eta bezero zakarra da. —Ez zenuke zailtasunik izan behar hura lortzeko.

—Bat bera ere ez. Zain egon gara, eta Amerikara ihes egin zuela uste genuen. Orain badakigunez, taldea hemen dago, eta ez dut ulertzen nola ihes egin dezaketen. Portu guztietan ditugu berriak dagoeneko, eta saria eskainiko da arratsaldea baino lehen. Harritzen nauena da nola egin ahal izan duten hain gauza eroa, jakinda andreak deskribatuko zituela, eta guk deskribapena ezagutuko genuela.

—Hori da. Espero izango zen Brackenstall andrea ere isilaraziko zutela. —

Baliteke ohartu ez izanaz—proposatu nuen—, zorabiatuta zegoelaz.

—Litekeena da hori. Konortea galduta balego, ez zioten bizitza kenduko. Eta mutil pobre honekin, Hopkins? Badirudi istorio arraro batzuk entzun ditudala berari buruz.

"Gizon onbera zen soila zegoenean, baina deabru hutsa mozkortuta zegoenean, edo hobeto esanda, erdi mozkortuta zegoenean, gutxitan egiten baitzuen bide osoa. Deabrua barruan zuela zirudien halakoetan, eta edozer gauza egiteko gai zen. Entzun dudanez, bere aberastasun eta titulu guztia izan arren, ia behin edo bitan guregana etorri zen. Eskandalu bat egon zen txakur bat petrolioz busti eta andreaken txakurrari su eman ziolako, kontua okertzeko — eta hori zailtasunez isilarazi zen. Gero, dekantagailu bat bota zion Theresa Wright neskameari; horrek arazoak

sortu zituen. Oro har, eta gure artean, etxe hobeia izango da berarik gabe. Zer ikusten ari zara orain?"

Holmes belauniko zegoen, andrea lotzeko erabilitako soka gorriaren korapiloak arreta handiz aztertzen. Gero, arretaz aztertu zuen lapurrak arrastaka eraman zuenean hautsi zen mutur hautsia eta higatua.

"Hau jaitsi zutenean, sukaldeko kanpaiak ozen jo behar izan zuen", esan zuen. "Inork ez zuen entzun. Sukaldea etxearen atzealdean dago."

"Nola zekien lapurrak inork ez zuela entzungo? Nola ausartzen zen kanpai-soka hain modu arduragabea astintzera?"

"Horixe bera, Holmes jauna, horixe bera. Nik behin eta berriz egin diodan galdera bera egin duzu. Zalantzarik gabe, gizon honek etxea eta ohiturak ezagutzen zituen. Ezin hobeto ulertu behar zuen zerbitzari guztiak ohean egongo zirela ordu nahiko goiztiar horretan, eta inork ezingo zuela kanpai-hotsa entzun sukaldean. Beraz, zerbitzari batekin harreman estua izan behar zuen. Hori agerikoa da, dudarik gabe. Baina zortzi zerbitzari daude, eta guztiak jokabide onekoak."

—Bestela, —esan zuen Holmesek—, susmagarria litzateke nagusiak dekantagailu bat bota zion burura. Hala ere, horrek traizioa ekarriko luke emakume honek maite duela dirudien maitalearekiko. Tira, tira, kontua txikia da, eta Randall duzunean ziurrenik ez duzu zailtasunik izango haren konplizeak lortzeko. Emakumearen istorioa, zalantzarik gabe, berresten duela dirudi, berrespina behar izanez gero, aurrean dugun xehetasun guztiak. Leiho frantsesera joan eta ireki egin zuen. —Ez dago seinalerik hemen, baina lurra burdinazkoa da, eta ez lirateke espero. Tximiniako kandela hauek piztu dituztela ikusten dut.

—Bai, haien argiarekin eta emakumearen logelako kandelaren argiarekin ikusi zuten lapurrek beren bidea.

—Eta zer eraman zuten?

«Tira, ez zuten gauza handirik eraman — sei plater besterik ez. Brackenstall andreak uste du Sir Eustaceren heriotzak hain harrituta utzi zituela haiek ere, ezen ez baitzuten etxea miatu, bestela egingo luketen bezala».

«Zalantzarik gabe, egia da hori. Hala ere, ardo pixka bat edan zuten, ulertzen dut». «Haien nerbioak lasaitzeko».

«Horixe bera. Aparatuko hiru edalontzi hauek ukitu gabe daude, ezta?». «Bai;

eta botila utzi zuten moduan dago».

«Ikus dezagun. Kaixo, kaixo! Zer da hau?».

Hiru edalontziak batera zeuden, denak txinpartatsu.

Ardoz beteta, eta horietako batek erle-kolpe hondar batzuk zituen. Botila haien ondoan zegoen, bi heren beteta, eta ondoan kortxo luze eta zikindu bat zegoen. Bere itxurak eta botilako hautsak erakusten zuten ez zela hiltzaileek gozatu zuten uzta arrunta.

Aldaketa bat gertatu zen Holmesen jokabidean. Bere adierazpen nagi galdu zuen, eta berriro ere interes-argi erne bat ikusi nuen bere begi zorrotz eta sakonetan. Kortxoa altxatu eta arretaz aztertu zuen.

"Nola atera dute?" galdetu zuen.

Hopkinsek tiradera erdi ireki batera seinalatu zuen. Bertan mahaiko oihal batzuk eta sakakortxos handi bat zeuden.

"Brackenstall andreak esan al zuen torloju hori erabili zutela?"

"Ez; gogoratzen duzu konortea galdu zuela botila ireki zutenean."

"Egia da. Egia esan, torloju hori ez zen erabilia izan. Botila hau poltsikoko torloju batekin ireki zen, ziurrenik labana batean sartuta, eta hazbete eta erdi baino gehiago ez zuena. Kortxoaren goialdea aztertzen baduzu, ikusiko duzu torlojua hiru aldiz sartu zela kortxoa atera aurretik. Inoiz ez da zulatu. Torloju luze honek zulatu eta tirakada bakarrarekin aterako zuen. Gizon hau harrapatzen duzunean, ikusiko duzu antzinako laban bat duela."

"Bikain!" esan zuen Hopkinsek.

"Baina edalontzi hauek harritzen naute, aitortzen dut. Lady Brackenstall-ek hiru gizonak edaten ikusi zituen, ezta?"

"Bai; argi dago hortaz."

"Orduan, hor amaitzen da. Zer gehiago esan daiteke? Eta hala ere, onartu behar duzu hiru edalontziak oso harrigarriak direla, Hopkins. Zer, ez duzu ezer harrigarri ikusten? Beno, beno, utzi hori pasatzen. Agian, gizon batek nire bezalako ezagutza bereziak eta botere bereziak dituztenean, azalpen konplexu bat bilatzera bultzatzen du, esku artean sinpleago bat duenean. Noski, kasualitate hutsa izan behar du edalontzien inguruan. Beno, egun on, Hopkins, ez dut uste zuretzat erabilgarria izan naitekeenik, eta badirudi zure kasua oso argi duzula. Randall atxilotzen dutenean eta gerta daitezkeen beste edozein garapenen berri emango didazu. Espero dut laster zori ondu beharko zaitudala amaiera arrakastatsuegatik. Zatoz, Watson, uste dut etxean modu errentagarriagoan lan egin dezakegula".

Itzulerako bidaiari, Holmesen aurpegiari ikusi nuen oso nahastuta zegoela ikusi zuen zerbaiten inguruan. Noizean behin, ahalegin handiz, inpresioa uxatzen zuen eta kontua argi balego bezala hitz egiten zuen, baina gero zalantzak berriro ere gainezka egiten zioten, eta bere bekain zimurtuek eta begi distraituak erakusten zuten bere pentsamenduak Abbey Grangeko jantoki handira itzuli zirela berriro, non gauerdiko tragedia hau gertatu zen. Azkenean, bat-bateko bulkada batez, gure trena aldiriko geltoki batetik irteten ari zela, plataformara salto egin eta ni atzetik atera ninduen.

"Barkatu, lagun maitea", esan zuen, gure trenaren atzeko bagoiak kurba batean desagertzen ikusten genituen bitartean; "Barkatu kapritxo huts baten biktima izateagatik, baina nire bizitzaren izenean, Watson, ezin dut kasu hau egoera honetan utzi nahi. Ditudan sen guztiek horren aurka egiten du. Okerra da — dena okerra da — zin dagit okerra dela. Eta hala ere, andrearen istorioa osoa zen, neskamearen baieztapena nahikoa zen, xehetasunak nahiko zehatzak ziren. Zer jarri behar dut horren aurka? Hiru ardo kopa, hori da dena. Baina gauzak berezkoak ez banitu eman, dena aztertu izan banu kasu berrira hurbildu izan bagina erakutsiko nukeen arretaz eta nire burua okertzeko istorio zehatzik ez banu, ez al nuke orduan zerbait zehatzago aurkituko oinarritzeko? Noski egingo nukeela. Eseri banku honetan, Watson, Chislehursteko trena iritsi arte, eta utzi frogak zure aurrean aurkezten, lehenik eta behin neskameak edo andreak esan dezakeen edozer gauza egia izan behar delako ideia burutik kentzeko erregutuz. Andrearen nortasun xarmangarria ez da utzi behar..." gure epaia okertu.

"Zalantzarik gabe, bere istorioan xehetasunak daude, odol hotzean begiratuz gero, gure susmoa piztuko luketenak. Lapur hauek lapurreta handia egin zuten Sydenhamen duela bi aste. Haien eta haien agerpenaren berri egunkarietan agertu zen, eta naturalki bururatuko litzaioke irudizko lapurren batek parte hartuko lukeen istorio bat asmatu nahi duen edonori. Izan ere, negozio ona egin duten lapurrak, oro har, pozik daude etekinak bakean eta lasai gozatzeaz, beste ekintza arriskutsu bati ekin gabe. Berriz ere, ezohikoa da lapurrek emakume bat jotzea oihuka ez egiteko, imajinatuko bailitzateke hori zela oihuka eragiteko modu segurua; ezohikoa da hilketa egitea gizon bat menderatzeko nahikoa direnean; ezohikoa da harrapakin mugatu batekin konformatzea askoz gehiago dutenean eskura; eta, azkenik, esan beharko nuke oso ezohikoa zela gizon horiek botila erdi hutsik uztea. Nola iruditzen zaizkizu gauza ezohiko hauek guztiak, Watson?"

"Haien efektu metatuak Perfektua nabarmena da, zalantzarik gabe, eta hala ere, bakoitza berez posiblea da. Gauzarik ezohikoena, nire ustez, andrea aulkiari lotuta egotea da."

"Beno, ez nago hain ziur horretaz, Watson, agerikoa baita hil egin behar dutela edo ihesaldiaren berri berehala eman ezin izateko moduan lotu. Baina, nolana ere, erakutsi dut, ezta?, andrearen istorioan sinesgaitzasun elementu bat dagoela? Eta orain, honen gainean, ardo kopen gertakaria dator."

"Zer gertatzen da ardo kopekin?"

"Ikus ditzakezu zure irudimenean?"

"Argi ikusten ditut."

"Esan digute hiru gizonen edan zutela horietatik. Litekeena iruditzen al zaizu?" "Zergatik

ez? Kopa bakoitzean ardoa zegoen."

"Hori bai; baina erle-kulunka kopa batean bakarrik zegoen. Ohartu behar izan zara horretaz. Zer iradokitzen dizu horrek?"

"Azken edalontzi beteak erle-kulunka izango luke ziurrenik."

"Batere ez. Botila beteta zegoen, eta pentsaezina da lehenengo bi edalontziak gardenak izatea eta hirugarrena oso kargatuta egotea. Bi azalpen posible daude, eta bi bakarrik. Bata da bigarren edalontzia bete ondoren botila bortizki astindu zela, eta beraz, hirugarren edalontzia erle-kulunka jaso zuela. Hori ez dirudi litekeena. Ez, ez; ziur nago arrazoi dudala."

"Zer uste duzu, orduan?"

"Bi edalontzi bakarrik erabili zirela, eta bien hondarrak hirugarren edalontzi batera bota zirela, hiru pertsona egon zirelako inpresio faltsua emateko. Horrela, erle-kulunka guztia azken edalontzian egongo litzateke, ezta? Bai, konbentziturata nago horrela dela." Baina fenomeno txiki honen benetako azalpena aurkitu badut, berehala kasua arrunta izatetik oso harrigarria izatera igaroko da, izan ere, horrek esan nahi du Lady Brackenstallek eta bere neskameak nahita gezurra esan digutela, haien istorioko hitz bakar bat ere ez dela sinetsi behar, benetako gaizkilea estaltzeko arrazoi sendo bat dutela, eta gure kasua geuk eraiki behar dugula haien laguntzarik gabe. Hori da orain aurrean dugun misioa, eta hemen dago, Watson, Chislehurst trenan".

Abbey Grangeko etxeok oso harritura geratu ziren gure itzulerarekin, baina Sherlock Holmesek, Stanley Hopkins egoitza nagusira joan zela ikusita, jantokiaren jabe egin zen, atea barrutik itxi eta bi orduz bere dedukzio eraikin bikainak eraikitzeko oinarri sendoa osatzen zuten ikerketa zehatz eta neketsuen bati eskaini zion bere burua. Txoko batean eserita, bere irakaslearen erakustaldia behatzen duen ikasle interesdun bat bezala, ikerketa bikain horren urrats guztiak jarraitu nituen. Leioa, gortinak, alfonbra, aulkia, soka - bakoitza txandaka xehetasunez aztertu eta behar bezala hausnartu zen. Baronet zorigaitzokoaren gorpua kendu zuten, baina gainerako guztia goizean ikusi genuen bezala geratu zen. Orduan, nire harridurarako, Holmes tximinia erraldoira igo zen. Buruaren gainetik, oraindik alanbreari lotuta zeuden soka gorri batzuk zintzilik zituen. Denbora luzez gora begiratu zion, eta gero, hurbiltzeko ahaleginean, besoa pausatu zuen... belauna horman zegoen zurezko euskarri batean. Horrek eskua sokaren mutur hautsitik zentimetro gutxira eramane zuen; baina ez zen hainbeste hori izan, baizik eta euskarria bera bere arreta erakarri zuena. Azkenean, pozik jauzi egin zuen behera.

"Ongi da, Watson", esan zuen. "Gure kasua dugu - gure bildumako aipagarrienetako bat. Baina, ene, zein motela izan naizen, eta zein ia nire bizitzako akatsa egin dudan! Orain, uste dut katebegi batzuk falta zaizkidala nire katea ia osatuta dagoela".

"Zure gizonak dituzu?"

"Gizona, Watson, gizona. Bakarra, baina pertsona oso ikaragarria. Lehoi bat bezain indartsua - ikusi kolpea txintxirrin hori okertu zuena. Bi oin eta hiru altuera, urtxintxa bat bezain aktiboa, hatzekin trebea; azkenik, oso azkarra, istorio burutsu hau guztia bere asmakizunarena baita. Bai, Watson, pertsona oso aipagarri baten lana aurkitu dugu. Eta hala ere, kanpai-soka horretan pista bat eman digu, zalantzarik gabe utzi behar ez ziguna".

"Non zegoen pista?"

"Beno, kanpai-soka bat jaisten baduzu, Watson, non espero zenuke haustea? Alanbreari lotuta dagoen lekuan, ziur aski. Zergatik hautsi behar da hiru hazbete goitik, honek egin duen bezala?"

"Hor higatuta dagoelako?"

"Hori bai. Mutur hau, azter dezakeguna, higatuta dago. Nahikoa maltzurra izan zen bere labana erabiliz hori egiteko. Baina beste muturra ez dago higatuta. Ezin zenuen hori hemendik ikusi, baina tximiniaren gainean egongo bazina, ikusiko zenuke garbi moztuta dagoela, higadura arrastorik gabe. Gertatutakoa berreraiki dezakezu. Gizonak soka behar zuen. Ez zuen urratu nahi izan, kanpaia joz alarma emateko beldurrez. Zer egin zuen? Tximiniaren gainean salto egin zuen, ezin izan zuen iritsi, jarri zuen belauna euskarrian jarri zuen —hautsaren arrastoa ikusiko duzu— eta labana sokan jarri zuen. Ezin izan nuen hiru hazbeteko aldea baino gehiago iritsi, eta hortik ondorioztatzen dut gutxienez hiru hazbete handiagoa dela ni baino. Begira marka hori haritzeko aulkiaren eserlekuan! Zer da?"

"Odola."

"Zalantzarik gabe, odola da. Horrek bakarrik uzten du andrearen istorioa auzitegitik kanpo. Krimena egin zenean aulkian eserita bazegoen, nola dator marka hori? Ez, ez; senarraren heriotzaren ondoren jarri zuten aulkian. Apustu egingo nuke soineko beltzak marka horri dagokiona erakusten duela. Oraindik ez dugu gure Waterloo ezagutu, Watson, baina hau da gure Marengo, porrotean hasten baita eta garaipenean amaitzen baita. Orain hitz batzuk izan nahi nituzke Theresa erizainarekin. "Denbora batez kontuz ibili beharko dugu, behar dugun informazioa lortu nahi badugu".

Pertsona interesgarria zen Australiako erizain zorrotz hau. Isila, susmagarria, adetasunik gabekoa, denbora pixka bat igaro zen Holmesen jarrera atseginak eta esandako guztiaren onarpen zintzoak adetasun batera desizoztu arte. Ez zuen saiatu bere nagusi ohiarekiko gorrotoa ezkututzen.

"Bai, jauna, egia da dekantagailua bota zidala. Nire andrea izen bat deitzen entzun nion, eta esan nion ez zela ausartuko horrela hitz egiten bere anaia han egon balitz. Orduan bota zidan. Dozena bat bota zitzakeen nire txori polita bakean utzi izan balu. Beti gaizki tratatzen zuen, eta harroegia zen kexatzeko. Ez dit esango ere egin dion guztia. Ez zidan inoiz esan gaur goizean ikusi dituzun besoko marka horiei buruz, baina ondo dakit txapel-orratz batekin egindako labankada batetik datozela. Deabru maltzurra — Barkatu Jainkoak horrela hitz egiteagatik, orain hilda dagoenez, baina deabru bat zen, lurrean inoiz ibili bazen. Eztia zen lehen aldiz ezagutu genuenean, duela hemezortzi hilabete besterik ez, eta hemezortzi urte balira bezala sentitzen gara biok. Londresera iritsi berria zen. Bai, bere lehen bidaia zen, inoiz ez zen etxetik irten. Bere itsasaldiarekin, bere diruarekin eta Londresko ohitura faltsuekin irabazi zuen. Akatsen bat egin bazuen, berak ordaindu du, emakume batek egin bazuen inoiz. Zein hilabetetan ezagutu genuen? Beno, esaten dizuet iritsi eta berehala izan zela. Ekainean iritsi ginen, eta uztaila zen. lazko urtarrilean ezkondu ziren. Bai, berriro ere goizeko egongelan dago, eta ez dut zalantzarik ikusiko zaituela, baina ez diozu gehiegi eskatu behar, haragiak eta odolak jasan dezakeen guztia jasan baitu".

Brackenstall andrea sofa berean etzanda zegoen, baina lehen baino distiratsuagoa zirudien. Neskamea gurekin sartu zen, eta berriro hasi zen bere andrearen kopetan ubeldura pizten.

"Espero dut", esan zuen andreak, "ez zarela berriro galdekatzera etorri?"

"Ez", erantzun zuen Holmesek, bere ahots leunean, "ez dizut arazorik sortuko, Brackenstall andrea, eta nire nahi bakarra gauzak erraztea da zuretzat, konbentzituta bainago emakume probatua zarela. Lagun

gisa tratatzen banauzu eta fidatzen bazara, zure konfiantza justifikatuko dudala ikusiko duzu".

"Zer nahi duzu egitea?"

"Egia esatea".

"Holmes jauna!"

"Ez, ez, Brackenstall andrea, ez du ezertarako balio". Nire ospearen berri izan dezakezu. Zure istorioa asmakizun hutsa delakoan apustu egingo dut guztia".

Andreak eta neskameak Holmesi begira zeuden aurpegi zurbil eta begi beldurtuekin.

"Mutil lotsagabea zara!" oihu egin zuen Theresak. "Esan nahi duzu nire andreak gezurra esan duela?"

Holmes aulkitik altxatu zen.

"Ez al duzu ezer esateko?"

"Dena kontatu dizut."

"Pentsatu berriro, Brackenstall andrea. Ez al litzateke hobe zintzoa izatea?"

Une batez zalantza agertu zen bere aurpegi ederrean. Orduan, pentsamendu sendo berri batek maskara bat bezala ezkutatu zuen.

"Dakidan guztia esan dizut".

Holmesek kapela hartu eta sorbaldak jaso zituen. "Barkatu", esan zuen, eta hitz gehiagorik gabe gelatik eta etxetik irten ginen. Parkean urmael bat zegoen, eta hara eraman zuen nire lagunak bidea. Izoztuta zegoen, baina zulo bakarra utzi zen zisne bakarti baten erosotasunerako. Holmesek begiratu zion, eta gero etxolako atera joan zen. Han ohar labur bat idatzi zion Stanley Hopkinsentzat, eta etxolariari utzi zion.

"Asmatu edo huts egin dezake, baina zerbait egingo dugu Hopkins lagunarentzat, bigarren bisita hau justifikatzeko", esan zuen. "Ez dut oraindik konfiantza osoa izango berarekin. Uste dut gure hurrengo operazio-eszenatokia Adelaide - Southampton linearen itsasontzi-bulegoa izango dela, Pall Mall-en amaieran dagoena, ondo gogoratzen badut. Bigarren lurrun-lerro bat dago Hego Australia Ingalaterrarekin lotzen duena, baina estaldura handiagoa lehenengo erakarriko dugu".

Holmesek kudeatzaileari bidalitako txartelak berehalako arreta bermatu zuen, eta ez zuen denbora asko behar zuen informazio guztia lortzeko. 95eko ekainean, haien lineako bakarria iritsi zen portura. Gibraltarko Harkaitza zen, haien itsasontzirik handiena eta onena. Mendateari erreferentzia bat Zerrenda batek erakusten zuen Adelaidako Fraser andereñoak, bere neskamearekin, bertan egin zuela bidaia. Ontzia orain Australiara zihoan, Suezko kanalaren hegoaldera nonbait. Bere ofizialak 95eko berdinak ziren, salbuespen batekin. Lehen ofiziala, Jack Croker jauna, kapitain izendatu zuten, eta Bass

Rock itsasontzi berriaren ardura hartuko zuen, bi egun barru Southamptonetik abiatuko zena. Sydenhamen bizi zen, baina ziurrenik goiz hartan bertan izango zen argibideak jasotzeko, itxaroten bagenuen.

Ez; Holmes jaunak ez zuen hura ikusteko gogorik, baina pozik egongo litzateke bere ibilbideari eta izaerari buruz gehiago jakiteaz.

Bere ibilbidea bikaina zen. Ez zegoen ontzidiko ofizialik harekin parekatzeko. Bere izaerari dagokionez, lanean fidagarria zen, baina bere itsasontziaren kubiartatik kanpo gizon basati eta etsi bat, burutsua, urduria, baina leiala, zintzoa eta bihotz onekoa. Hori zen Holmesek Adelaide-Southampton Konpainiaren bulegotik irten zen informazioaren muina. Handik Scotland Yardera joan zen autoz, baina sartu beharrean bere taxian eseri zen bekainak behera, gogoeta sakonetan murgilduta. Azkenean Charing Cross telegrafo bulegora joan zen autoz, mezu bat bidali zuen, eta gero, azkenean, Baker Streetera itzuli ginen.

"Ez, ezin nuen egin, Watson", esan zuen, gure gelara berriro sartu ginenean. "Behin agindu hori eginda, ezerk ez zuen salbatuko. Nire ibilbidean behin edo bitan sentitzen dut gaizkilea aurkitzean kalte handiagoa egin diodala berak bere krimenarekin baino. Kontuz ibiltzen ikasi dut orain, eta nahiago dut Ingalaterrako legearekin jolastu nire kontzientziarekin baino. Jakin dezagun pixka bat gehiago jardun aurretik".

Arratsaldea baino lehen Stanley Hopkins inspektorearen bisita izan genuen. Gauzak ez zihoazen oso ondo berarekin.

"Uste dut aztia zarela, Holmes jauna. Batzuetan uste dut gizakiak ez diren botereak dituzula. Orain, nola jakin dezakezu lapurtutako zilarra urmael horren hondoan zegoela?"

—Ez nekien.

—Baina zuk esan zenidan aztertzeke.

—Orduan, lortu duzu?

—Bai, lortu dut.

—Oso pozik nago lagundu dizudalako.

—Baina ez didazu lagundu. Askoz zailagoa egin duzu kontua. Zer nolako lapurrak dira zilarra lapurtu eta gero hurbilen dagoen urmaelera botatzen dutenak?

—Zalantzarik gabe, portaera nahiko xelebrea izan zen. Ideia horretan oinarritzen nintzen, besterik gabe, zilarra nahi ez zuten pertsonak hartu izan balute, estalki bat bezala hartu izan balute, orduan, noski, irrikaz egongo liratekeela kentzeko.

—Baina zergatik bururatu zaizu ideia hori?

—Beno, posible zela uste nuen. Leiho frantsesetik atera zirenean urmaela zegoen, izotzean zulo txiki

tentagarri batekin sudurraren aurrean. Ezkutaleku hoberik egon al liteke?

—Ai, ezkutaleku bat — hobeto! —oihu egin zuen Stanley Hopkinsek. "Bai, bai, dena ikusten dut orain! Goiz zen, jendea errepideetan zegoen, zilarrekin ikusteko beldur ziren, beraz, urmaelean hondoratu zuten, kostaldea garbi zegoenean bila itzultzeko asmoz. Bikain, Holmes jauna — hori hobea da zure estalkiaren ideia baino."

"Hala da; teoria miresgarria duzu. Ez dut zalantzarik nire ideiak oso eroak zirela, baina onartu behar duzu azkenean zilarra aurkitu dutela."

"Bai, jauna; bai. Zure errua izan da guztia. Baina porrot handia izan dut."

"Atzerapauso bat?"

"Bai, Holmes jauna. Randall taldea atxilotu dute New Yorken gaur goizean."

"Ene, Hopkins. Zalantzarik gabe, zure teoriaren aurka doa hori, atzo gauean Kenten hilketa bat egin zutela."

"Hilgarria da, Holmes jauna, guztiz hilgarria. Hala ere, Randalltarrez gain, beste hiru laguneko talde batzuk ere badaude, edo poliziak inoiz entzun ez duen talde berri bat izan daiteke."

"Hala da; guztiz posible da. Zer, zoaz?"

"Bai, Holmes jauna; ez dut atsedetik izango kontuaren muinera iritsi arte. Uste dut ez duzula pistarik emango?"

"Bat eman dizut."

"Zein?"

"Beno, estalki bat proposatu dut."

"Baina zergatik, Holmes jauna, zergatik?"

"Ah, hori da galdera, noski. Baina ideia gomendatzen dizut. Baliteke zerbait zegoela ohartzea. Ez zara afaltzera geldituko? Beno, agur, eta esan iezaguzu nola doan."

Afaria amaitu zen eta mahaia garbitu zuten Holmesek berriro gaiari erreferentzia egin aurretik. Pipa piztu zuen, eta oinak tximiniaren su alaian jarri zituen. Bat-batean erlojuari begiratu zion.

"Garapenak espero ditut, Watson."

"Noiz?"

"Orain... minutu gutxi barru. Ausartuko naiz esatera Stanley Hopkinsekin gaizki jokatu nuela iruditu zitzazula orain?"

"Zure epaian konfiantza dut."

"Erantzun oso zentzuzkoa, Watson. Honela begiratu behar diozu; nik dakidana ez da ofiziala; berak dakiena ofiziala da. Nik epaiketa pribatua izateko eskubidea dut, baina berak ez. Dena agerian utzi behar du, bestela bere zerbitzuarekiko traidorea da. Zalantzazko kasu batean ez nuke egoera hain mingarri batean jarriko, eta beraz, nire informazioa gordetzen dut nire burua argi izan arte."

"Baina noiz izango da hori?"

"Une heldu da. Orain zu izango zara..."

"Drama txiki harrigarri baten azken eszenan".

Zarata bat entzun zen eskaileretan, eta gure atea ireki zen, inoiz bertatik igaro den gizontasun lagin bikainena sartzeko. Gizon gazte oso altua zen, bibote urre-kolorekoa, begi urdinekoa, eguzki tropikalek erretako azala zuena, eta urrats malgu batek erakusten zuen gorputz erraldoia aktiboa bezain sendoa zela. Atea itxi zuen atzean, eta gero eskuak estututa eta bularra puztuta gelditu zen, emozio menderatzaile bat itotzen.

"Eseri, Croker kapitaina. Nire telegrama jaso duzu?"

Gure bisitaria besaulki batean hondoratu zen eta galdezka begiratu zigun batari besteari.

"Zure telegrama jaso dut, eta esan zenuen orduan etorri naiz. Entzun dut bulegora joan zinetela. Ez zegoen zuregandik ihes egiteko modurik. Entzun dezagun txarrena. Zer egingo duzu nirekin? Atxilotu nazazu? Hitz egin, gizona!" Ezin zara hor eserita egon nirekin jolasean, katu bat saguarekin bezala".

"Eman iezaiozu zigarro bat", esan zuen Holmesek. "Hozka egin horri, Croker kapitaina, eta ez utzi zure nerbioak zurekin batera ihes egiten. Ez nintzateke hemen eserita egongo zurekin erretzen, gaizkile arrunta zarela pentsatuko banu, ziur egon zaitezke horretaz. Izan zaitez zintzoa nirekin, eta baliteke zerbait ona egitea. Egin txantxa nirekin, eta suntsitu egingo zaitut".

"Zer nahi duzu egitea?"

"Atzo gauean Abbey Grangen gertatu zen guztiaren egiazko kontakizuna ematea — egiazko kontakizuna, kontuan izan, ezer gehitu eta ezer kendu gabe. Hainbeste dakit dagoeneko, ezen hazbete bat zuzenetik ateratzen bazara, polizia-txistu hau nire leihotik joko dudala eta afera nire eskuetatik betiko aterako baita".

Marinelak pixka bat pentsatu zuen. Gero, eguzkiak erretako esku handiarekin hanka jo zuen.

"Aukera hartuko dut", oihu egin zuen. "Uste dut hitza betetzen duen gizona zarela, eta gizon zuria, eta istorio osoa kontatuko dizut". Baina gauza bat esango dut lehenik. Niri dagokidanez, ez dut ezer damutzen eta ez dut ezeren beldurrik, eta berriro egingo nuke dena eta harro egongo nintzateke lanaz. Madarikatua izan bedi piztia — katu batek adina bizitza balitu, niri zor lizkizkidake guztiak! Baina Mary

da — Mary Fraser —, ez baitut inoiz izen madarikatu horrekin deituko. Arazoetan sartzea pentsatzen dudanean, nik, nire bizitza emango nukeenak bere aurpegi maiteari irribarre bat ekartzeko, horrek bihurtzen du nire arima uretan. Eta hala ere — eta hala ere — zer gutxiago egin nezakeen? Nire istorioa kontatuko dizuet, jaunok, eta gero, gizonez gizon galdetuko dizuet zer gutxiago egin nezakeen.

"Pixka bat atzera egin behar dut. Dena dakizula dirudi, beraz, uste dut jakingo duzula bera bidaiaria zenean eta ni Gibraltarko Harkaitzeko lehen ofiziala nintzela ezagutu nuela. Ezagutu nuen lehen egunetik emakume bakarra izan zen niretzat. Bidaia hartako egunero gehiago maite izan nuen, eta ordutik askotan belaunikatu naiz gaueko zaintzako iluntasunean eta itsasontzi horren kubiarta musukatu dut, bere oin maiteek zapaldu zutela banekielako. Ez zen inoiz nirekin konprometitu. Emakume batek gizon bat tratatzen duen bezain zuzen tratatu ninduen. Ez dut kexarik egiteko. Maitasun guztia izan zen nire aldetik, eta adiskidetasun eta adiskidetasun guztia beraren aldetik. Banatu ginenean emakume librea zen, baina ni ezin nintzen inoiz gehiago gizon librea izan.

"Hurrengoan itsasotik itzuli nintzenean, bere ezkontzaren berri izan nuen. Beno, zergatik ez zuen nahi zuenarekin ezkondu behar? Titulua eta dirua — nork eraman zitzakeen hobeto berak baino? Edertasun eta dotorezia guztiarentzat jaio zen. Ez nintzen bere ezkontzagatik atsekabetu. Ez nintzen hain ehiztari berekoia." Zorte ona izan zuelako poztu nintzen, eta ez zuelako bere burua marinel dirurik gabeko baten bila joan. Horrela maite nuen Mary Fraser. "Beno, ez nuen inoiz berriro ikusiko pentsatu; baina azken bidaian igo ninduten, eta itsasontzi berria oraindik ez zen uretaratu, beraz, pare bat hilabete itxaron behar izan nuen nire jendearekin Sydenhamen. Egun batean, landa-bide batean, Theresa Wright ezagutu nuen, bere neskame zaharra. Berari buruz, berari buruz, denari buruz kontatu zidan. Esaten dizuet, jaunok, ia erotu egin ninduen. Sextarkeria mozkor honek, ausartu izana eskua altxatzera botak miazkatzeko merezi ez zuenari! Theresarekin berriro topo egin nuen. Gero Mary bera ezagutu nuen — eta berriro topo egin nuen. Orduan ez ninduen gehiago ikusiko. Baina beste egunean ohar bat jaso nuen astebete barru bidaia hasteko, eta erabaki nuen behin ikustea alde egin aurretik. Theresa beti izan zen nire laguna, Mary maite zuelako eta gaizkile hau ia nik bezainbeste gorrotatzen zuelako. Harengandik ikasi nituen etxeko ohiturak. Mary

beheko bere gela txikian irakurtzen egoten zen. Bart hara joan nintzen isilpean eta leihoa urratu nuen. Hasieran ez zidan ireki nahi izan, baina bihotzean badakit orain..." Maite nau, eta ezin ninduen utzi gau hotzean. Leiho handira joateko xuxurlatu zidan, eta aurrean irekita aurkitu nuen jangelara sartzeko. Berriro entzun nituen bere ezpainen nire odola irakiten jarri zuten gauzak, eta berriro madarikatu nuen maite nuen emakumea gaizki tratatu zuen basapizti hau. Beno, jaunok, berarekin leihoaren barruan nengoen, errugabetasun osoz, Jainkoa baita nire epailea, ero baten moduan gelara sartu zenean, Gizon batek emakume bati erabil diezaiokeen izenik zitalena eman zion, eta eskuan zuen makilarekin aurpegian jo zuen. Nik pokerra hartu nuen, eta borroka justua izan zen gure artean. Begira hemen, nire besoan, non jaso zuen bere lehen kolpea. Orduan nire txanda iritsi zen, eta kalabaza ustel bat balitz bezala jo nuen. Uste duzu damutu nintzela? Ez ni! Bere bizitza edo nirea zen; baina askoz gehiago - bere bizitza edo harena zen, nola utzi nezakeen ero honen eskuetan? Horrela hil nuen. Oker nengoen? Beno, orduan, zer egingo zenukete zuek, jaunok, nire egoeran egon bazinate? "Hots egin zuen jo zuenean, eta horrek Theresa zaharra goiko gelatik jaitsi zuen. Ardo botila bat zegoen aparadorrean, eta ireki eta pixka bat bota nion Maryri ezpainen artean, izuaren erdi hilda baitzegoen. Orduan neuk ere trago bat hartu nuen. Theresa izotz bezain hotz zegoen, eta bere konspirazioa zen nirea bezainbeste. Lapurrek egin zutela eman behar dugu itxura. Theresak gure istorioa errepikatzen zion bere andreri, ni hurbildu eta kanpaiaren soka moztu nuen bitartean. Gero, aulkian lotu nuen, eta sokaren muturra higatu nuen naturala iruditzeke, bestela, nola igo zitekeen lapur bat hara mozteko galdetuko zioten. Gero, zilarrezko plater eta lapiko batzuk bildu nituen, lapurreta baten ideia aurrera eramateko, eta han

utzi nituen, ordu laurden bat aurrera ateratzeko orduan alarma emateko aginduarekin. Zilarra urmaelera bota eta Sydenham aldera abiatu nintzen, nire bizitzan behingoz gau oso ona egin nuela sentituz. Eta hori da..." egia eta egia osoa, Holmes jauna, lepoa kostatzen bazait ere".

Holmesek denbora batez isilpean erre zuen. Gero, gela zeharkatu eta gure bisitariari eskua eman zion.

"Hori uste dut", esan zuen. "Badakit hitz guztiak egia direla, ia ez baituzu nik ezagutzen ez dudan hitzik esan. Akrobata edo marinel batek bakarrik lortuko zuen kanpai-soka euskarritik, eta marinel batek bakarrik egingo zituen korapiloak aulkiari lotzeko sokarekin. Behin bakarrik izan zen andre hau marinelekin harremanetan, eta bere bidaian izan zen, eta bere klaseko norbait izan zen, gogor saiatzen baitzen hura babesten eta horrela maite zuela erakusten. Ikus dezakezu zein erraza izan zen niretzat eskuak zure gainean jartzea bide onetik abiatu nintzenean".

"Uste nuen poliziak ezingo zuela gure ihesbidea ikusi".

"Eta poliziak ez du egin; ezta egingo ere, nik uste dudanez. Begira, Croker kapitaina, hau oso gai larria da, nahiz eta aitortu nahi dudan edozein gizonek jasan dezakeen probokaziorik muturrekoenaren pean jokatu zenuela. Ez nago ziur zure bizitza defendatzeko zure ekintza zilegitzat joko ez denik. Hala ere, hori epaimahai britainiar batek erabaki behar du. Bitartean, hainbeste sinpatia dizut, ezen hurrengo hogeita lau orduetan desagertzea erabakitzen baduzu, inork ez dizula oztoporik jarriko agintzen dizut".

"Eta orduan dena agerian geratuko da?"

"Noski, agerian geratuko da".

Marinela haserre gorritu zen.

"Zer nolako proposamena da hori gizon bati egitea? Zuzenbidez nahikoa dakit Mary konplizetat hartuko dutela ulertzeko. Uste duzu bakarrik utziko nukeela musikari aurre egiten ni alde egiten dudan bitartean? Ez, jauna; utzi iezaezu beren okerrera egiten, baina Jainkoarren, Holmes jauna, aurkitu moduren bat nire Mary pobrea auzitegietatik kanpo mantentzeko".

Holmesek bigarren aldiz luzatu zion eskua marinelari.

"Probatzen ari nintzen besterik ez, eta beti egia esaten duzu. Beno, erantzukizun handia da neure gain hartzen dudana, baina aholku bikaina eman diot Hopkinsi, eta ezin badu baliatu, ezin dut gehiago egin. Begira, Croker kapitaina, legearen arabera egingo dugu hau. Zu zara preso. Watson, epaimahai britainiarra zara, eta ez dut inoiz ezagutu bat ordezkatzeko hain egokia zen gizonik. Ni naiz epailea. Orain, epaimahaiko jaunok, frogak entzun dituzue. Presoa errudun edo errugabetzat jotzen duzue?"

"Errugabetzat, jauna", esan nuen.

"Vox populi, vox Dei. Absolbituta zaude, Croker kapitaina. Legeak beste biktimarik aurkitzen ez duen bitartean, salbu zaude niregandik. Itzuli andre honengana urtebete barru, eta bere etorkizunak eta zuenak justifika gaitzatela gaur gauean eman dugun epaian."

NOTA: 8.5